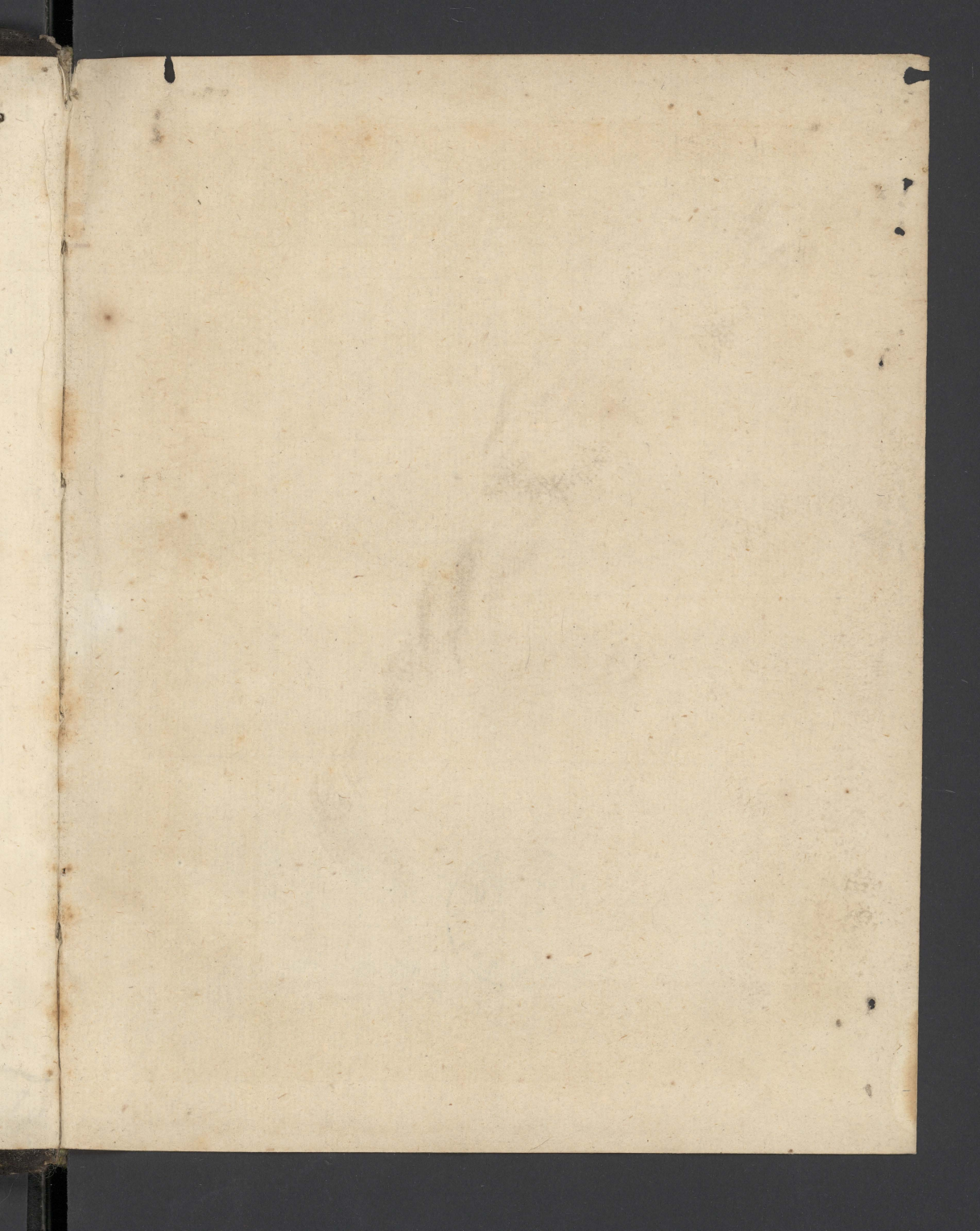
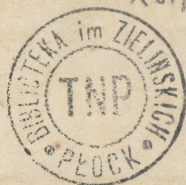
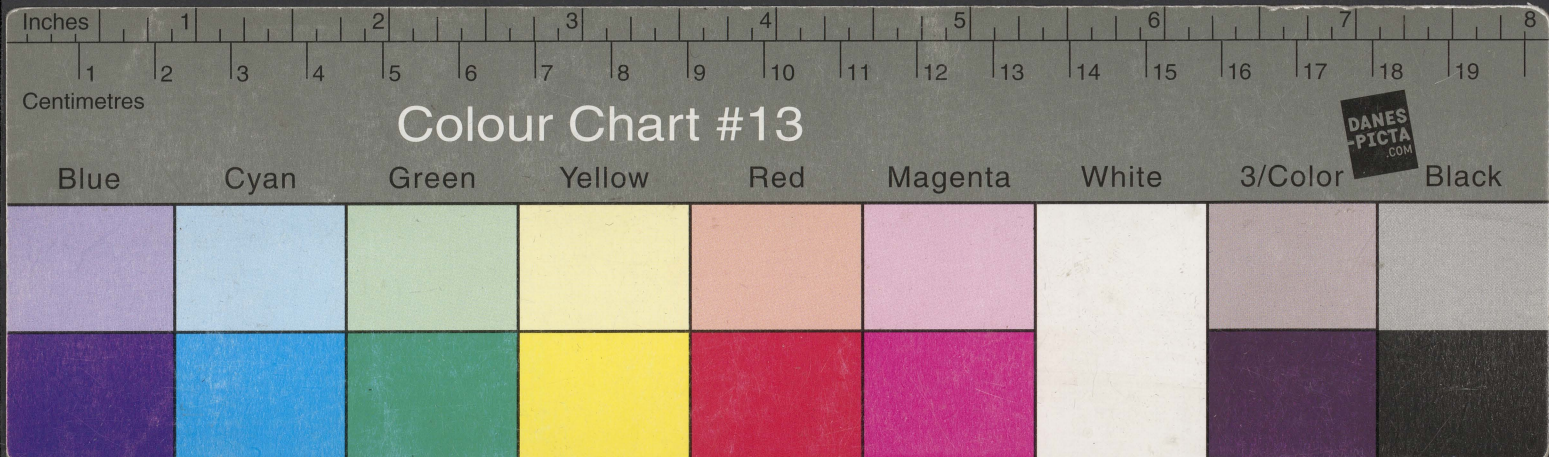

Oratio Regeneris
Augusto. Car. Starco
Abbat.

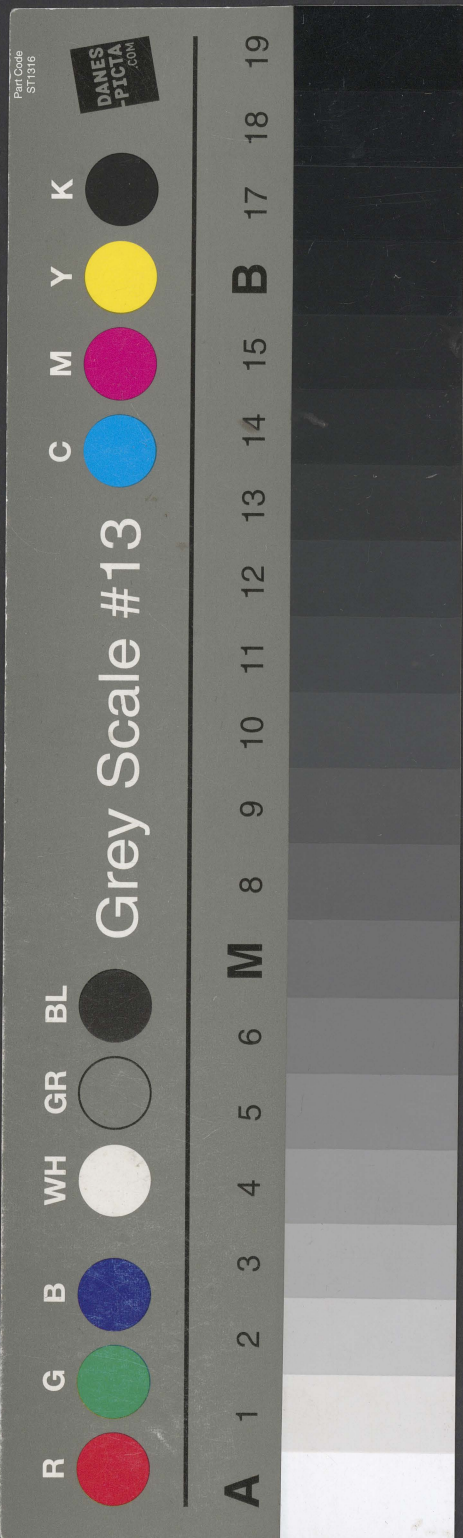
XVII, 77

ORATIO
DE
ILLVSTRISSIMO PRIN-
cipe ac Domino,
D. SIGISMUNDO
AVGVSTO,
Duce Megapolitano, vetustæ gentis
Henetæ Principe, Comite Sverini,
Rostochiensium & Stargardio-
rum Domino,
Die 5. Septemb. piè in CHRIS-
TO defuncto,
IN
Solenni conventu & publicâ funeris dedu-
ctione Sverini habita 10. die Octob.
Anno clp 1b C.
à
CHRISTOPHORO STVRCIO,
F. V. D. & Histor. Profess.
ROSTOCHII
PRÆLO REVSNERIANO.

BIBLIOTEKA
X
1713
X
1713
X
1713

ILLVSTRISSIMIS PRINCIPI-
bus ac Dominis

DN. VLDARICO & DN. BVGISLAO patri :
& DN. PHILIPPO &
DN. CAROLO & DN. FRANCISCO,
Ducibus Megapolitan. gentis He- fratribus, Suetini Pomer. Cassubio-
neta principibus, comitib. Sueri- rum & Vandalorum Ducibus, Ru-
ni, Rostochiensium & Star- gia principibus, Comitib.
gardiorum Dominis. Caicorum, &c.

Dominis meis Clementissimis S.

QVem generis regij antiquitas Illustrissima,
pietas, cura juris, vitæq; integritas morsq;
beatissima commendat principem illustris.
DN. SIGISMVNDVM AVGVSTVM Ducem
Megap., ejus memoriam apud omnes posteros
integram servare volui, sed dicendo non potui,
ut debui. Conatus ramen fortè VV. Cels.
placuit. Quam ergo præsentis audivistis
Orationem, vestro nomini inscribendam duxi,
& hisce confecro. Deus Opt. Max. vos principes
columnas Ecclesiæ & Reip. diu servet incolumes
& felices. Data Rostochij ii. Cal. Novemb.

Vestr. Cels.

addidit.

Christophorus Sturcius.

Nter omnes constat, difficile & verè arduum esse, cum aliàs semper, tum in publicis maximè conventibus Illustriss. principum, nobilissimorum atq; doctissimorum hominum; qualis hic præsens est longè omnium amplissimus & augustissimus cætus; magnorum regum ac principum vitam & res gestas dicendo rectè explicare: & ego, qui omnibus ferè eloquentiæ præsidijs destitutus sum, agnosco facile, quòd in me recti sermonis ratio conformatioq; desideretur. Præterea hic magnus luctus, quò omnium animos ex immatura morte Illmi. Principis ac Domini, Dn. SIGISMUNDI AVGVSTI Ducis Megapolitani &c. occupatos video, in tanto concursu omnis generis hominum, animo meo interiùs hæc consideranti dolorem, metum, & angorem injicit vehementissimum, ut si quid dicendo alibi possem, hoc in loco planè nihil posse videar. exhorresco ergò totus, totusq; expal-

lesco. sic frigidus obsedit præcordia sanguis.
Doleo, me pro dignitate loci, ut debui, copiose &
elegantè dicere non posse. doleo vicem humani
generis, quòd mors sæva, sine discrimine status &
conditionis, cuius manus injiciat avaras. Con-
doleo patriæ, quòd principem bonum, suavem, pi-
um & moderatum, in medio vitæ suæ cursu ere-
ptum, opinione celerius amisimus. Quid igitur
mirum, me tot circumventum curis, tam de solici-
tium de incerto ditionis eventu varioq; hominum
judicio, adeò titubanti voce ac membris propè o-
mnibus trepidantibus pronunciare. ne interim
dicam, quòd lumen istud divinitatis, quæ in prin-
cipibus viris emicat, mentem perstringat meam.

Scio equidem, quid ratio mandati, quo hæc di-
cendi partes mihi impostæ sunt, postulet, quid ve
illustrissimi Principis defuncti vitæ honestissime
peracta efflagitet, ut nempe elegantè & compte
dicam. sed, quæ in me est, summa ingenij tenui-
tas cogit fateri, & fateor ac lubenter, me non
tam spe perficiendi quàm experiundi voluntate
conari. atquin nisi Spiritus sancti, ad quem men-

tem

tem oculosq; supplex dirigo; virtute confirmatus
fuero, & nisi vestra, Principes Illustrissimi &
concio ornatissima, gratia, benevolentia, atq; hu-
manitas me quodammodo subleua verit, oportere
me in ipso mox ingressu orationis deficere. Itaq;
ut balbutienti mihi veniam detis, etiam atq;
etiam rogo.

Id planè nobis, qui & sacra scriptura certis-
simis testimonijs edocti, & varijs omnium tem-
porum exemplis eruditi & instructi sumus, per-
suasum ac velut ^{κατ'ἰσχυρον} quoddam immotum in-
promptu esse debet, nihil in rebus humanis, præser-
tim in imperijs & cum magnis principib; temerè
aut casu fortuito, sed divinâ gubernante provi-
dentiâ & certo Dei consilio fieri omnia. Il-
lustrissimus ergò princeps ac Dominus, Dominus
SIGISMUNDVS AVGVSTVS Dux Mega-
politani, princeps vetusta gentis Heneta, comes
Suerini, Rostochiensium & Stargardiorum Do-
minus non absq; diuina voluntate, quantum vis
nobis incognitâ & imperuestigabili, inter homi-
nes vivere desijt. Vita quidem omnium est

velut ventus, & celerius quàm à texente tela
succiditur, ut verbis D. Jobi utar: sed tamen
fortes nostra sunt in manu Dei, & cum sine eius
voluntate ne capillus quidem de capite nostro de-
cidat, quid vitam, rem omnium pretiosissimam,
homini casu adimi solere dicemus? absit, ut in
eam sententiam descendamus. quis igitur ignorat,
quòd omnia hac manus Domini fecerit. Non
est dubium, quin SIGISMUNDVS AVGV-
STVS magnum sui desiderium non solùm conju-
gi sua suavisissima, jam maestissima vidua, & Illu-
strissimis principibus, socero, patruo, ad finibus cha-
rissimis, qui suo jam id luctu satis superq; demon-
strant, sed & patriæ reliquerit; princeps qui fuit
suavisissimus. Omnes scio principes, cognatos si-
mul & exteros, omnesq; subditos & maximè pa-
triam, ipsi vitam optasse longiorem; in cuius fide,
pietate, ac imperio requiescere aliquando Respub-
licò posset. nam legitimus princeps vel instinctu
natura non minus quàm pater liberos pio affectu
subditos prosequitur curatq; suos. Quid dicam
de Illustrissima Domina D. CLARA MARIA

SIGIS-

SIGISMVNDI AVGVSTI vidua? illane
suum maritum diutiùs supersitem esse non opta-
vit? quæ toties ad Deum preces, serio cordis mo-
tu, fudit pro valetudine mariti: quæ ancillares
etiam operas agrotanti præstitit? quæve nullis
vigilijs, nullisq; impensis pepercit. jam verò ca-
sum suum gravissimum tam fert amarè, tam lu-
get acerbe, tam multis lachrymis vultus suos de-
coros irrigat, ut aliam consolationem quàm ex
sacra voce Evangelij; quod potentia Dei est ad
salutem; admittere videatur nullam. Quot illa
cordis sentit compunctiones! quot edit gemitus!
dum secum musitando inquit, O mi marite sua-
vissime! O dimidium animæ vitæq; meæ! quòd
abs te jam divellor, in misera lachrymarum val-
le relicta. Nullum planè est arctius secundùm
naturam & fidei integritatem vinculum, quàm
est conjugij nexus, ab ipso Deo institutus, atq;
verbo ejus sacro constrictus. itaq; dubium non
est, quin dissolutio sancti illius fæderis tristissi-
mos dolores, anxios gemitus, & acerbitates pa-
riat adferatq; quàm plurimas. En quàm ma-

sto vul-

sto vultu, quàm tristis pullâ veste indutus religiosissimus ille Nestor Germaniæ, Illustrissimus Dominus VLDARICVS Dux Megapolitanus adstat flens lugensq̃, unâ cum cæteris principibus viris. Quis sensum mentis ejus perspicit, qui tot funera fratrum ac patruelium vidit? quid putas, optimus princeps secum reputet in tanta gentis Megapolitanæ clade? Certè dum ille imperij, (quod magna cum laude justiciæ & pietatis annos jam quadraginta sex administravit, suosq̃ subditos pacis bono concordiaq̃ religionis hucusq̃ beavit, & ut deinceps feliciter ac diutissime beet, Deum precamur,) curam gerit maximam: ambigendum prorsus non est, quin funera hæc suorum inopinata vigilantissimi ac prudentissimi principis animum perturbent maxime. Vidit fratris olim defuncti filium utrumq̃ efferrî: videt, & mille animo secum versat futuri anxius curas. Duo supersunt Duces Megapolitani fratres verum potientes, D. VLDARICVS & D. CAROLVS administrator Episcopatus Ratzeburgens., atq̃ ut diutissime supersint con-

junctis votis precamur. sed senes sunt, & qui
sobole mascula hanc provinciam non bearunt.
Stirps igitur Ducum Megapolitanorum in fra-
tris eorum olim defuncti, D. JOANNIS ALBERTI
nepotibus, & D. JOANNIS D. M. filijs adhuc con-
sistit, in D. ADOLPHO FRIDERICO & D.
JOANNE ALBERTO præclarissima indolis
adolescentibus. Sed uterq; flos est, adolescentia
utriusq; ad huc in herbis est. O præses imperiorum
Deus. O, qui regna stabilis, sapientesq; das gu-
bernatores, JESU CHRISTE, conserva beni-
gnè juvenes duces in flore ætatis: & da ut ad lon-
gam cum patriæ salute & virtutis honore senectu-
tem pertingant, & huic Ducatui præsent, & pa-
triæ præsides & Orthodoxæ Ecclesiæ antistites
existentes. in hac felicitate eos precibus votiq;
suorum hominum, plurimum pro honore divini
numinis sublevatum iri nullus dubito.

Nimis profectò grave vulnus, O fatum in-
exorabile, hoc tempore attulisti, quòd abrepto il-
lustrißimo principe D. SIGISMUNDO AV-
GUSTO duas simul domus principales Megapo-

litanam & Pomeranicam luctu complevisſi ingenti. Adeſt princeps Illuſtriſſimus D. BVGISLAVS Dux Stetini Pomeraniae &c. auctoritate ſemli, pietatis ſtudio, & moderationis laude praſtantiſſimus; unà cum filijs Illuſtriſſ. & optimi generi mortem luget acerbè: filia jam vidua vicem dolet paternè: communi patriæ condolet piè.

Vix illud, quod AVGVSTI Principes ex morte Illuſtriſſimi quondam JOANNIS FRIDERICI Ducis Pomeraniae, patris patriæ, optimi & praſtantiſſimi principis, vulnus acceperant aliſſimum, patientiæ & Chriſtianiæ conſolationis antidoto obductum eſt, en nova calamitas incidit! eò miſerius affligens, quò domeſtica mala cor penetrare vehementiùs acerbùsq; ſolent. Quare non inutilis ea dicendi ratio videtur, qua demonſtret & confirmet, propter eum vita, in qua nunc SIGISMVNDVS AVGVSTVS degit, ſtatum optatiſſimum, non lugendi ſed gratulandi: non flendi ſed gaudendi modum iniri debere. Dicam ergò quis curſus, quiſvè exitus vita Illuſtriſſimi Principis D. SIGISMVNDI AV-

GVSTI

GUSTI fuerit. Deinde quæ consolationes
hiscè turbulentissimis temporibus maxime sint ef-
ficaces, ut mors grata, & discessio ex hoc ergastu-
lo rata pijs sit & esse debeat. De his dum pau-
cis dissero, ut me benigne audiatis, iterum atq̃
iterum rogo.

Et si, pro lege sapientiæ & veritatis, non ex bonis
externis corporis aut fortunæ; nempe quàm claro
sanguine quis sit natus, quàmve dives & potens
fuerit, sed ex virtute demùm propria actionumq̃
suarum dignitate & utilitate hominem æstimand-
um esse docemur; tamen cùm generis splendor sit
quidam character animi, & nexus cum Deo &
virtute, ut magno loco natus sui auctorem, suaq̃
dignitatis rationem semper in promptu habeat,
& inde præsumptum sit, eos, qui illustri ac nobili
genere sunt nati, haud facile suâ sponte delinque-
re; consentaneum planè est, in principe commen-
dando generis antiquissimi pariter & illustrissi-
mi honorem præteriri omnino non debere. nam
fortes creantur fortibus, & bonis, est in iuven-
cis, est in equis patrum virtus; nec imbellem

progenerant aquile columbam: quod generosum est, idem & audax & calidum est.

Patrem habuit D. SIGISMUNDVS AVGVSTVS illam multis nominibus celebrem principem ac Dominum Dn. quondam JOANNEM ALBERTVM Ducem Megapolitanum. qui cum artes Reipub. administranda præclaras didicisset, ut & belli tempora moderari, & pacis studia in concordia religionis ac disciplinarum honore tueri posset, triste suæ virtutis & auctoritatis desiderium reliquit. Sic enim ejus commendata est virtus, & eruditio, ut omnes orbis Europæ partes pervagata sit, & non solum Germania finibus contineatur, sed in alijs item regionibus istius Herois celebris est memoria. Hujus optimi principis, & presentis Illustrissimi Dn. VL DARICI principis nostri clementissimi, fratris ejus conjunctissimi, hoc institutum pium & laudabile est, & salutare multis jam annis fuit, & etiamnum est subditis gratum & optabile bonum, quod puram Evangelij doctrinam in his terris, remota omni corruptelâ, in templis scho-

lisq; do-

lisq; doceri, quod judicia officinas instituit equi-
tatis, jurisq; publici exercitationem vigere & ad-
sidue celebrari, jus & justiciam omnibus, sine di-
scrimine conditionis & dignitatis administra-
ri, sanxerunt & voluerunt: & etjamnum ita
vult, & omnibus viribus adnititur laudatissi-
mus ille Nestor Germaniæ VLDARICVS prin-
ceps justiciæ amantissimus. O bonum pacis &
justiciæ quàm augustum! quàm jucundum!
quàm verè saluberrimum pijs ac modestis. at ni-
hil refert, quod in visum sit malis ac scelestis ho-
minibus; metus quos pœna & infamia in officio
continet. Quæ ut nobis felicitas cum inco-
lumi D. VLDARICO principe nostro perpetua
sit, & ad posteros facta tecta propagetur, quâ
possumus antimi contentione optamus vota q; nun-
cupamus.

Mater SIGISMUNDI AVGVSTI
fuit ANNA SOPHIA heroina illa præstan-
tissima D. ALBERTI Ducis Borussiæ, magni
illius victoris & restauratoris familiæ suæ filia.
Avia fuit DOROTHEA CHRISTIANI 3.

nondum satis laudati Soror; FRIDERICI I.
Regis item Dania filia, & inclitæ illius heroinæ
ELISABETHÆ, primæ conjugis Dn. VLDARICI
principis nostri, soror.

Nihil dicam de avo ALBERTO: nihil de
proavo Magno, quorum laudes ad cornua luna
suspendæ sunt, nihil de cæteris majoribus,
nam si in istum dicendi campum latissimum ex-
currerem, tempus me citiùs quàm orationis copia
desiceret, in tanta virtutum commendatione.

Natus est ergò SIGISMUNDVS AVGV-
STVS ex illustrissima prosapia & ex parentibus
laudatissimis Suerini anno post millesimum
quingentesimum sexagesimo, die II. mensis No-
vembri, magno cum Reip. gaudio.

Postquam verò ætas prima annis felicibus
succrevit (quæ mox in puero quàm præclara esset
indoles multis indicijs demonstravit, quòd faci-
lè discebat, & diutissimè reminiscebatur): non in
delitijs vivere, nec efferis moribus imbui, sed
quàm præclarissimè hunc commendatum doctis-
simis & clarissimis viris, D. MATTHIÆ

MARCO

MARCO Dabercasio Rectori quondam scholæ
Suerinensis, & Dn. JOANNI CASELIO illi
magno philosopho ac de re literaria optimè me-
rito, D. HENRICO SIBERO, & præfecto mo-
rum HENRICO PELLICANO, erudiri Illu-
strissimus pater voluit; nulla de re diligentior
cogitationem suscipiens, quàm de recta suorum libe-
rorum institutione & probè factum. nam si unus
vir prudens ac Deum timens plus valet, quàm
universa multitudo, quid de principe sentiendum
est, à cuius anima tot millia hominum spiritum
ducunt, & à cuius prudenti gubernatione tot ho-
mines pendere videntur, quantà illum prudentiâ,
virtute & doctrinâ præstare oportet? Certe
quanto majus & opabilius Dei munus est, prin-
ceps bonus & salutaris; tantò ejus erudiendi ac
instituendi diligentior ratio meritò haberi debet.

Sapienter igitur & ipse pater JOANNES
ALBERTVS illustrissimus, quamdiu vixit, &
mater maximè pia, post mariti obitum, ope &
consilio Tutorum, D. AVGVSTI electoris Saxo-
niæ. D. JOANNIS GEORGII Elect. Bran-

debur-

deburgensi, D. VLDARICI D. M. effecit, ut filiis loci consiliorum, magistri & comites (inter quos principem locum JOACHIMVS BASSEVITZ in Leutzow obtinebat, praepositus sedis Cathedralis Suerinensis) darentur probatissimi, qui acuerent iuventutem ad studia & bonas artes. nam pravis impulsoribus plurimos degenerasse compertum est. quod etiam à Gracis summo studio servatum meminimus, ut dum puerilis aetas prona esset ad vitia, magistros adhiberent probatissimos, magna & experta virtutis, quorum convictu, & domesticis disciplinis exemplisq; formarentur. Sic Achilles Chirona & Phenicem: Agamemnon Nestorem: Hector Polydamanta: Alexander Aristotelem: Antigonus Zenonem: CAROLVS V. Adrianum Florentinum, (qui eum bonis moribus magis quàm bonis coloribus imbuendum scire censuit) & alij magistros habuere non penitendos.

Quid aliud illa prophetae Isaiae comminatio arguit, Væ isti genti, cuius rex puer est, quàm ut intelligamus, malum esse pœna. si qui non ata-

te, sed

te, sed ingenio, sed moribus puer est, & ad res
agendas ineptus, princeps populo detur, & effe-
minatus dominatum obtineat. fieri enim non
potest, quin fato Reipub., ut imperitus navita
excusso cla vonavim: sic ille abjectâ curâ piete-
tis, juris, & honestatis Remp. planè evertat &
pessumdet, uti in ROBOAM, FORAM, AN-
TONINO CARACALLA, GALIENO & alijs
idipsum ex fide historiarum demonstratum habe-
mus. Quare prisca illi Romani ac Germani
nihil prius aut antiquius habuerunt, quàm ut
suos liberos, illi quidem in armis simul & in lite-
ris solertissimè: hi in armis & morum integra-
te erudirent & exercent severissimè. His rebus
factum est, ut Germani pariter & Romani co-
piam fortium ac bonorum virorum habuerint;
ac perpetuam fortitudinis & virtutis laudem
retulerint. An verè existimandum est, casu ita
factum, an naturâ genti Germanica innatum
esse; quòd fide & armis super omnes gentes Ger-
mani celebrantur, & propter animi fortitudi-
nem Leones appellati fuere? minimè gentium.

C

Doctrina

Doctrina & exercitatio domestica ac publica
disciplina hoc effecit, ut, quod alij populi in libris
eleganter conscriptum haberent, illi moribus, ma-
nibus, animisq; referrent elegantissimis, foruissi-
mis atq; sanctissimis.

Hac autem primæ educationis ac institutio-
nis ratio in SIGISMUNDO AVGVSTO fuit,
ut puer statim à primis unguiculis ea disceret &
cognosceret, quæ pietatis continent capita. preca-
ri ad Deum, venerari parentes, attendere disci-
plina, vera dicere, pauca loqui, moderari iram;
ut hisce rebus adsuetus ad majora, concepto amo-
re præclarissimarum rerum, suo velut proprio mo-
tu deduceretur. Hac est parentum voluptas,
quam ex multis molestijs reliquam habent, si ex
senatos bonæ frugis videant homines, in quibus
ipsi paulatim deficientes reflorescere & quasi re-
viviscere videantur. Sed longè hæc sua vitas
major ac delectabilior est, si ex nobis nati grata
Deo & salutaria hominibus dicant & faciant.
Et planè hæc fuit mens & sententia Illustrissimi
principis JOANNIS ALBERTI, ut filij ejus

sic eru-

sic erudirentur, ut quandoq; magno non sua tantum patria, jus dicendo, honestaq; opera designando, sed toti etiam imperio Romano multisq; alijs populis praesidio, emolumento & ornamento essent.

Satis quidem feliciter SIGISMUNDVS AVGVSTVS primas didicit artes, ut & alios latine dicentes intelligere, & sensa animi proferre mediocriter posset: sed breuitate verborum res magnas & graves complectente semper uti solitus, suo exemplo illud Lycurgi dictum inculcans, qui verbis paucis utuntur, multis legibus opus non habent. Sed enim cum SIGISMUNDVS AVGVSTVS naturali quadam inclinatione ad belli studia magis propenderet, arma exercere cepit, interim nihilominus Musas Gratiasq; veneratus, tum amore, tum meritis praclaris.

Prorsus pulcherrimum decus est, quando haec in principe harmonia perspicitur; quod & militaribus studijs delectetur, & bonos ac literatos viros in consilium admittat. nam quid valet iusticia, si sola fuerit, nec fortitudinis armis defen-

datur? quid rursus fortitudo boni effecerit, si
iusticia bono, pacisq; studio carverit? Itaq; altera sic adnexa & quasi conjuncta est alteri,
ut ab invicem nullo modo separari aut divelli
rectè possit. Inveneri facile inter Lapithas,
qui nobiles equites Thessaliae fuerunt, talem
quendam nobiliter natum & molliter educatum,
qui ita sentiat, & satis impudenter ita pronun-
ciare non erubescat, ut ille apud Plutarchum se
equi hinnitum pluris facere dixit, quàm clarissi-
mi Musici cantum: & doctos viros censeat per-
niciem esse publicam, & urbe pariter ac orbe
eijciendos. Hæc fuere Neronis, Caligulae, Com-
modi tyrannorum dicta & instituta. ecquid ve-
rò arguunt aliud, quàm eos, qui ita sentiunt, im-
peritiâ suâ occacatos nec verum à falso discerne-
re, nec vim imperii intelligere. quod multò rectiùs
sententijs, consilijs, prudentiaq; præceptis quàm
viribus & velocitatibus continetur & conser-
vatur. Noster autem princeps SIGISMUNDVS
AVGVSTVS omnino aliter animatus fuit,

litatem

litatem & dignitatem tribuebat. Sed interim tamen abusus, qui non ex rei substantia sed hominum malitiâ accidere solet, utrobiq; damnavit. cautè. nam id prudentis est viri, rerum momenta rectè intellexisse & discrevisse. Siquidem arma viribus constant, quæ nisi consilio rectè moderentur, res dubia & immanis ac oppressura videntur, nisi opprimantur. illis ergo omnis vis & auctoritas Reipub. gubernanda tribuenda non fuit. Eruditio item præclarum quidem in homine decus est, si ad bonum publicum dirigatur, atq; si comites, veritatem & iusticiam cum sanctitate vitæ conjunctam, habeat. Sed si his præclarissimis rebus caruerit, versutia reverà non sapientia appellanda est, quæ tanto nocentior generi humano esse solet, quanto in homine impotentioris animi major fuerit. Equidem Cleon eloquentissimus Remp. evertit Atheniensium. Tib. & C. Gracchi fratres clarissimi & disertissimi Remp. turbarunt Romanam, effeceruntq; per sui ingenij acrimoniam, ut excitatâ civili discordiâ, veluti veneno per omnes Reip.

partes effuso, ut quoties foris Pop. Romanus hostem non haberet, domi inveniret, longè perniciosiorem, quàm vel Pirrhus olim, vel Hannibal unquam fuisset.

Cùm autem SIGISMUNDVS AVGVSTVS adolevisset, & ip^{se} ^{ANNUS} ¹⁶¹⁴ atatis constitutus secum prudenter reputaret, quàm insolentes sint adolescentiæ calores, & quàm minimè quæta humorum agitatione mens juvenum esse soleat, non suo arbitrio, sed ad exemplum eorum, qui auctoritate, usu rerum, & dignitate præcellerent, vitam componendam censuit. In aula ergò Illustrissimi principis Dn. AVGVSTI, Ducis Saxonie, Electoris imperij, & vnculi sui magni: ad quem etiam antea juvenis admodùm consilio Illustrissimi patruī deductus fuerat; rursus per triennium vixit, ut, qui Elector summæ inter omnes principes dignationis atq; orthodoxæ religionis restitutor & conservator fuit, ab eo veram gubernandi imperij rationem exemplo & vivâ voce efficacius quàm aliorum præceptis disceret. Deinde domum reversus patruī sui Illustrissimi

*Dr. VLDARICI vitam, mores, & instituta
amulatus est. quem & usu rerum prudentissi-
mum; justiciæ laude celeberrimum: judicijꝫ
gravitate sapientissimum, & in omnib. actionib.
moderatissimum, apud omnes haberi & com-
mendari vidit: cujus vita censura est, cujus stu-
dia & instituta perpetuæ belli pacisq; meditatio-
nes sunt (nam in pace de bello cogitandum est, &
imminentibus belli periculis, de pace deliberan-
dum): cujus deniq; tota gubernatio ad veterum
Heroum laudem proxime accedere videtur. O
dulce consortium! O germanæ virtutis studio
constabilita nexuq; sanguinis conglutinata ami-
citia! Ille eum patrem appellavit, patrisq; loco
habuit semper. & rursus optimus princeps illum
filij loco habuit, & dulcissimâ appellatione di-
gnatus est, & quocunq; locorum proficiscebatur,
comitem hunc secum habuit, dictis factisq;
(nam quod princeps agit, præcipere videtur) il-
lum erudiens, ut suo quandoq; loco & tempore
successorem, & patria prudentem ac moderatum
haberet gubernatorem.*

Hac

Hac pacis fuere studia, conservatio pura & orthodoxæ religionis: diligens auditio verbi divini, causarum exacta cognitio, juris & justitiæ administratio, oppressorum defensio, superborum depressio. Meditatio porrò belli, fuit venatio, quæ suis non caret molestiis & laboribus, sed quia voluptatem adjunctam habet, illi nec sentiuntur quidem. ex qua re fit, ut consuetudine sufferendi quascunq; molestias, durum martis opus suapte sponte viri illustres ac nobiles discere & ferre incipiant. maxime quibus hæc animi certa inductio exemplis præceptisq; priscorum. Heroum confirmata est, longè satius esse fortiter dimicando in bello cadere, quàm turpiter fugam capessendo vivere. etenim claritudini sanguinis & majorum dignitati nihil tam est adversum tamve inimicum, quàm si quis sic vitam instituat suam, ut nihil in se animi, nihil virtutis, nihilq; nerworum esse demonstrat. de quo idem dici posset, quod Trebellius Pollio de Valeriano secundo scriptum reliquit. Nihil habet prædicabile in vita, nisi quod nobiliter est natus, & molli-

ter edu-

ter educatus. Et non in scite Sclerias apud Sto-
bæum dixit: multi mortalium præ se ferunt nobi-
litem in vultu, quorum tamen animus ignobi-
lis Et minus generosus reperitur.

Verum enim verò SIGISMUNDVS AV-
GVSTVS id laudabiliter fecit, quod exemplo
patris sui, à cuius latere nunquam discessit, ita
animum induxit suum, ut ijs sese artibus exerce-
ret Et instrueret, quæ utriq; Reipub. tempori pro-
futura essent: ut si in bello cum hoste foret dimi-
candum, scite arma tractare posset: sin in pace
Reipub. administranda esset, justiciam Et equi-
tatem, (scutum quæ est omnis imperij in expu-
gnabile,) tueri Et conservari nosset. O pul-
chrum institutum! ô dignum imitatione omnium
hoc studium elegans, pium Et salutare! Sic ille
portas Domino justiciæ aperire voluit, quod ni-
hil aliud est, quàm virtutum præclarissimarum
præsidia in promptu habere.

Deinde, ut ipsis rerum argumentis demon-
straret, quàm esset justiciæ amans, quàm equi
Et boni studiosus, quàm ve graviter adulatores

D

Et dela-

Et delatores omnes odisset, vilissimi etiam cu-
jusq; hominis causam lubens audivit, Et ad pa-
trium Illustrissimum Ducem VLDARICVM
(penes quem juris dicendi auctoritas semper fuit
Et etiamnum est) retulit: pro justitia causae se-
pe intercessit, precesq; multorum sua rogatione Et
auctoritate adjuvit Et promovit.

Nec passus est sibi adulatorum vocibus per-
suaderi, quominus suavem Et comem se omnibus
præberet: nec enim à dignitate principum id,
quod virtutis proprium est, alienum videtur:
imitatus in eo magnorum Et sacratiss. Imp. il-
lustre exemplum. Nam Hadrianus Imp. in col-
loquijs humillimorum civilissimus fuit, Et de-
testatus est eos, qui sibi hanc voluptatem huma-
nitatis, quasi servantes fastigium principis, in vi-
derent. Alexander autem Severus laudatiss-
simus ille Imperator, cum ei Mammaea mater
obijceret nimiam civilitatem, molliorem, inqui-
ens, tibi potestatem Et contemptibiliorem imperij
fecisti, ille respondit, sed securiorem atq; diutur-
norem. Et sic quidem SIGISMUNDVS AV-

GVSTVS ex antiquissima regia gentis Heneta
prosapia oriundus se indies magis magisque præ-
clare reformabat virtutibus. Deinde oblata
oecasionē, anno octuagesimo secundo, una cum il-
lustrissimo patruo suo AVGVSTAM ad indicta
ibi comitia imperij profectus, in familiaritatem
præcipua auctoritatis principum se insinua-
vit, coramq; multa & audiuit & cognovit memora-
bilia, inprimis illam cordi suo infixit sententiam,
quæ tunc divulgari cepit, vocem Ducis Wirten-
bergici: omnibus thesauris gazisq; præstare,
si princeps in subditorum suorum fide & bene-
volentia acquiescere & tuto in eiusq; sinu ca-
put reclinare possit. Est quidem hoc Ducibus
Megapolitanis veluti adgnatum decus huma-
nitatis comitatis & affabilitatis, ut quemvis
etiam humillimum libenter audiant & benigno
responso dignentur. sed exemplo aliorum item
heroum in re tam præclara magis magisque con-
firmantur. Deinde & in Daniam ad ma-
gnum & in omni terrarum parte celeberrimum
Heroem D. FRIDERICVM 2. Regem Dania

eum Illustrissimus patruus deduxit, ut fortissimi
item & iusticiæ amantissimi Regis familiarius
sibi conciliari dicta factaq; cognosceret & emu-
laretur. En sapientia & virtutis exempla!

Posteaquam maturâ jam etate esset, iysq;
studijs, quæ principem cognovisse decet, satis in-
structus: conjugem duxit, Illustrissimi principis
ac Domini Dn. BvGISLAI Ducis Pomerania,
filiam formæ pulchritudine, generis claritate,
virtutum decore præstantissimam fœminam.
non absq; magna causa SIGISMUNDVS AV-
GVSTVS cum vicinis Pomerania principibus
jure adfinitatis conjugeri voluit. nuptijs die 7.
Octob. Anno 93. celebratis, deinde post, die
15. ejusdem mensis, solenniter domum Ivenacum
de duxit suam dilectissimam CLARAM MA-
RIAM. Etenim Pomerania Duces non solum
familia item antiquissima dignitas, & in impe-
rio auctoritas commendat: sed etiam vetus il-
la & perpetua familiaritas, quam inter se utri-
usq; gentis & regionis Domini multis ab hinc se-
culis coluerunt, amoris germani vim continet.

quare

quare & Illustrissimus princeps D. VLDARICVS
ex eadem familia Pomeranica Illustrissimam
ANNAM secundam uxorem ducere non dubita-
vit. ANNA est mater pauperum, solatium
miserorum, nutricia Ecclesie, & verè ταμιῶν
τῆς ἀρετῆς γεννοῦσα γυνὴ, & ubiq; sua pietatis lau-
dem refert maximam. Quid dicam de Illustris-
simo principe D. PHILIPPO Duce Pomerania,
filio optimi Ducis BOGISLAI, quicum ante
satis sincere D. SIGISMUNDVM AVGV-
STVM dilexisset, ad finem tamen deinde sibi fa-
ctum longè impensius amavit. amicitiam servat,
quod proportionè respondet. Vterq; igitur litera-
rum amans. (Sed D. PHILIPPVS ne quid dis-
simulem adeò eleganter, adeò perpolitè bonis li-
teris, artibus ac disciplinis instructus est, ut ad
veterum Heroum exempla proximè accedere in-
telligatur) uterq; igitur, sui amoris vim virtute
& constantia constituit & confirmavit. Itaq;
qui ex immatura morte D. SIGISMUNDI
AVGVSTI dolorem conceperit gravissimum,
hunc inter ad fines vel precipuum esse non dubi-

tarim. nam alter idem est amicus. dividi ergo quem à seipso, heu quàm grave! quàm reverà molestum est.

Toto autem conjugij tempore SIGISMUNDVS AVGVSTVS adeò suaviter & jucundè cum sua suavissima conjugè CLARA MARIA vixit, virtute clarà, casti pudoris decore clarà, beneficentià erga omnes clarà, ut major turturum concordia esse non possit. Hæc claritas omnem revera sanguinis claritudinem vincit. mentio mariti nunquam fit, in quam lachrymarum fons non exundet, quibus illa faciem suam roseam humectat mæsta, lugens silensq;. Sed pietatis suæ hunc fructum sentit uberrimum, quod consolationem vivam ex verbo divino capere suoq; altissimo vulnere antidotum patientiæ ipsamet componere possit. Vnum tamen huic suavissimo conjugio absuit bonum proles nempe optata, proles sol conjugij. Sed in liberis tollendis nihil iudicio tollentium fit, tota res voti & merum Dei donum est.

Quæ reliqua vitæ instituta præclara in SI-

GISMUNDO AVGVSTO fuerint, silentio in-
voluenda non sunt. Quanquam uniuersa re-
gionis imperium, habenas rerum feliciter tenente
Illustrissimo VLDARICO Duce Megapolita-
no, non habuit: quibus tamen populis praesuit,
apud eos auctoritatis & iusticia, cum dulcore mi-
sericordiae & aequitatis conjuncta desiderium
reliquit, & sic reliquit, ut pastores Ecclesiarum,
quibus ille reditus auxit & integros seruauit,
laudibus eum in caelum ferant & anima ejus be-
nedicant, & ciues atq; agricola, qui sub ejus do-
minatu rem fecerunt, de tam bono principe sibi
tunc gratulati, iam mereant, benignitatis illius
memoriam recolentes. Spem tamen bonam
alunt, fore, ut ejus successores exemplum sint secu-
turi. Hic ergo princeps legitimus in cordibus
subditorum uiuit atq; etiam post obitum victu-
rus est apud omnes posteros, relictâ immortali
post se uirtutis rerumq; gestarum memoriâ.

Nero quidem ille tyrannus nulli delegauit
officium, ut non adiecerit, scis quid mihi opus sit:
& hoc agamus, ne quis quidquam habeat. Sed

hoc

hoc non iussit SIGISMVNDVS AVGVSTVS,
nec reliqui principes Megapolitani ita fieri per-
mittunt, qui suas dispositiones vendi ne quidem
aquo animo perferunt. Interim tamen multi
eorum qui officia administrant, ejus vocis, scis,
quid mihi opus sit, bene memores sunt, sed non de
omnibus loquor, & exinde praefecturas sibi com-
missas non ut rem principis, sed ut rem privatam
habent, affliguntq; plus a quo miseros colonos.
Memorable ergo est dictum SIGISMVNDI
AVGVSTI. Cum praefectus quidam de rusti-
cis querelas ad principem detulisset, quod contu-
maces essent, ijsq; se boves cooperarios adimere
velle dixisset, respondit princeps, si tuijs ademeri
boves, ego te ad aratrum jungam. hoc laconis-
mo demonstrans, omnia ad vitium resecari non
debere, nec pro libidine animi in miseros rusticos
serviendum esse. Quemadmodum enim in fi-
dibus, si quid discrepat, non abrumpis per ira-
cundiam, sed paulatim reducis ad concentum:
sic quoq; par est, ut, qua sensibus insunt, docen-
do magis quam jubendo, monendo quam minan-
do vitia tollas.

Deinde

Deinde SIGISMUNDVS AVGVSTVS
ut ceteris sua administrationis velut lex quadam
proposita ac principis sententia explorata esset,
hanc vocem symboli loco saepe repetere solitus fuit.
Ich wil kein vnrecht leiden / wil es auch nie-
mants zuchun verstaten / h. e. nec patiar inju-
riam, nec à quoquam fieri admittam. Quid e-
nim magis illegitimum, quàm quod injustum est.
siquidem iniusticia est turpissima inaequalitatis
opifex. Hæc vox magno principe digna, congrua
est illi Christi præcepto, quo Tiberius Imp. pluri-
mùm delectatus est, illudq; publicis operibus in-
sculpi iussit: Quod tibi non vis fieri, alteri non
feceris. Deinde SIGISMUNDVS AVGV-
STVS hoc suo dicto innuit, quod pulchrè dixit
Arnobius, qui patitur peccantem peccare, is vi-
res subministrat audacia. Hæc verò dicta
factaq; memorabilia ex quo fonte processerint,
operapretium est scire. hoc in more solenni D.
SIGISMUNDVS AVGVSTVS positum habuit,
ne ullam rem seriam, siue ea ad curam corporis,
siue ad rei cuiusdam administrationem perti-

E

neret,

neret, ante agendam vel ipse susciperet, vel alijs
mandaret, quàm preces suas, quas devotè ad
Deum fundere solebat, absolvisset. Itaq; cum
in suo gravi & periculoso morbo medicus Dn.
WILHELMVS LAVREBERGIVS vir excel-
lens, ut ex ipsius sermone accepi, maturiùs manè
obtulisset poculum, recipere id ante noluit, quàm
absolutis suis precibus. post demum sumpsit di-
cens, das Gebett muß vorgehen / sonst
werckt die Arzney nicht. sapienter recteq; pie-
tatis priorem & potiore habens rationem quàm
valetudinis. namq; per studium divini cultus
& gratiarum actionem puri reddimur ab iniqui-
tatibus, & abstergimus vitæ sordes contractas
vel verbis vel operibus. Attendite vos ^{et dei},
qui multos dies sine precibus præterire finitis, &
vel genua creatori vestro flectere, vel compo-
sitâ mente Salvatorem compellare erubescitis, tan-
tùm abest, ut à metu divinæ majestatis pendere
velitis. O rem indignam! O impietas quàm ca-
ca es! At vero noster princeps rectè cognovit,
precari ad Deum, esse cum eo colloquium institue-

re. legere autem verbum Dei, esse attendere Deo in nobis loquenti, quid agendum, quid ve fugiendum sit. O quam mirabilis divina gratia communicatio! quam salutifera haec pijs animabus animi attentio! Atq; ut hujus memorabilis facti argumentum quoddam vobis demonstrarem, ex fide digno viro audiui D. SIGISMUNDUM AVGVSTVM non solum psalmos Davidis diligentissime perlegisse & plerosq; memoria (quâ erat tenacissima) recitare potuisse, sed ex ijs quoq; piam meditationem instituisse. Vidi etiam librum Illustrissimi SIGISMUNDI AVGVSTI bene attritum & aliquoties ab ejus Cels. perlectum, assidue & attentâ lectionis quod est argumentum. An verò tu putas, magnos principes & terrarum Dominos summis carere curis, anxietatibus, molestijs, quibus quotidie exercentur, & in quibus medelam ex pietatis studio eos quaerere oportet? Utq; tu, qui extrinsecus ex pulchra facie rerum omnia aestimas, id negabis. Sed quamobrem Philippides vir clariss. apud Lysimachum regem familiariter deprecatus est, ne secreta sua sibi

impertiret? siquidem quàm perplexa, quàm vere tristia & difficilia essent, pernoctat vir sapiens. Cur Antigonus rex Asia affirmare non dubitavit, si homines intelligerent, quot curas & molestias imperij potestas adjunctas haberet, diadema & ornatum regium ne quidem de humo tollere dignarentur?

Fam verò in elegantissimo illo psalmodum libro amuleta Spiritus sancti voce & efficaciam cuiuscunq; generis dolori & afflictioni opponenda continentur. liber pro utilitate rerum & ponderesententiarum pharmacum animæ rectè appellatus. Sed tamen vim psalmodum non nisi coangustata mens & conscientia multum anxia intelligi & perspicit.

Duabus ergò rebus potissimum efficitur, ut officij curas sustinere, & bene beateq; vitam insituere & agere possit, attentam nimirum divini auxilij invocatione, & diligenti sacræ scripturæ meditatione. à qua cogitatio mortalitatis, sapientiæ studium, animæq; presidium, abesse non solet. Hanc vivendi, honesteq; agendi ra-

tionem

tionem pulchram & utilem exemplo SIGIS-
MVNDI AVGVSTI discamus & in opus pro-
ducamus. fructus, me Christe, fidei in Deum
fixa, conscientia in nobis bona, actionumq; erga
proximum honestarum consequetur uberrimus &
felicissimus. Magna quidem sapientia vis est,
ex se suisq; consilijs omnia recte disponere & pera-
gere posse, sed cum unus homo non videat cun-
cta, laudabiliter id fecit SIGISMVNDVS AV-
GVSTVS, quod ex sui animi arbitrio nihil, sed
perpenso de manu consilio, & adhibitis nobilissi-
mis ac clarissimis viris res quaslibet peragendas
censuit. & a consilijs habuit nobilem HENRI-
CVM à BOGOWI & clariss. virum HAI-
ONEM à NESSA, cujus item operâ in visitandis
Ecclesijs usus est. nam saepenumero pastorum
mores & genus doctrine inspicere, utile simul &
necessarium est, ne vel boni cum gemitu egentes
officium faciant, vel ociosi ventres cum damno
salutis multorum alantur. Tit. Antoninus Pius
Imp. multis salaria subtraxit, quos ociosos videbat
accipere, dicens, nihil esse sordidius imò cradelius,

quàm si Remp. ij arroderent, qui nihil in eam suo labore conferrent. Hoc exemplum quando CHRISTIANI principes in visitationibus scholarum & Ecclesiarum sequantur, nihil utiquè iniquè statuere videntur.

Hac item in SIGISMUNDO AVGVSTO moderatio animi laudabilis est, quod celeriter quidem ira accendebatur: sed tamen ratio mox eam vicit, ut ipso momento mutatus à se visus fuerit, & saepenumero, quod in ira dixerat, suâ sponte correxerit. hoc ipso testatus poeta dictum: & faciles motus mens generosa capit. Duabus quippe naturis homo velut indutus est, quarum altera bruta similis est, corporeis sensibus & adfectibus ad finis, quæ saepe præcurrit evertitq; hominem. altera λογιστικὴ est, quæ appetitum suo moderamine regit & cohibet. Itaq; magna in nostro principe virtutis vis & significatio perhibetur, quòd citò modum isti affectui, qui suâ naturâ pertinacissimus est, imponere potuerit.

Liberalis etiam & magnificus fuit, quoties id vel dignitas hospitum vel necessitas ita effla-

gitabat,

gitabat, cetera comparcere sua solitus. liberalis
tamen erga amicos, beneficus erga pauperes fuit;
adeo ut sibi volupe fuerit, Studiosis egenis atq;
exsulibus aliquod principe dignum munus contu-
lisse: nefas esse existimans, si quem tristem sine
quodam solatio ex sua aula dimisisset. Itaq; sa-
pienter in sermonibus apud suos, animi sui inte-
gritatem professus dicere solebat; Was habe
ich mehr als einen guten Namen davon. O
verè bonus princeps, cui salus subditorum & per-
petui sui nominis memoria cariora, quàm
omnium fortuna bona fuere! Prudens sanè hæc
animi informatio est. sic princeps & alius qui-
cunq; in fastigio dignitatis constitutus est, ita
secum reputet: homo cum sim, non est æquum,
ut majestatem tragicam in me recipiam, contine-
bo me intra naturam meam, nec transgrediar
ejus terminos, assuefaciam potius mentem huma-
nitatis affectibus, non solùm propter incertas for-
tuna vices mutantis letis tristia, verum quia
sic decet, et jam si felicitas maneat perpetua, non
oblivisci conditionis suæ.

Cum

Can Illustrissimus princeps morbum, ne-
scio ex qua causa contractum, difficilem &
periculosum ope & consilio medici alijsq; à na-
tura inventis & traditis medus curari vel tolli
posse existimaret, ad thermas Carolinas, una
cum conjugè profectus est. Profuit quidem
illa medicatio aliquantulum, sed fati viam
diuinitus destinati sistere non potuit.

Quum ergò post deinde majores quotidie do-
lores, veluti mortis prodromos, sentiret, id ope-
ram dedit imprimis, ut animam à peccatis libe-
raret, & eam puram in meritis & sanguine Jesu
Christi suffultam & lotam, ubi decrevioris dies
venisset, Deo patri offerre posset. atq; ex hac di-
ligenti pietatis & fragilitatis suæ meditatione
id consecutus est, ut & horam mortis predicere
potuerit & placidè natura fatoq; concesserit.
Quamvis verò aliquot diebus magnitudine
dolorum victus non faciliè quenkquam præter
aulicos ministros in colloquium admiserit, & in-
terim in precibus ac quiete animi perduravit,
tamen justo tempore pastorem confessionarium

suum

suum D. THOMAM SEVENAM ad se accersiri iussit, gravissimosq; cum eo sermones de sua poenitentia ejusq; fructu, de consolatione Evangelij, de anima in paradysum emigratione, & aeterna sanctorum beatitudine instituit. Cum autem pastor accuratius quae vera demum peccati cognitio esset legem divinam interpretando explicaret, & quidam aulicus bono studio rem principi gratam facturus sermonem istum interpellaret, & subiceret, pastorem non tam horribilem legis quam dulcem Evangelij vocem inculcare debere; princeps argute respondit. *Eines muß beim andern sein / ac si diceret*, Evangelij vim non sentit cor hominis, nisi horrida vox legis illud coangustaverit & velut continuerit. tunc omnigena suavitas Evangelij sua vividâ virtute demum sentitur. Sic Theodosius imperator poenitentiam agens supinus in terram cadens & supplex humili voce clamavit ad Deum. *adhasit pavimento anima mea, vivifica me secundum verbum tuum.*

Cum SIGISMUNDVS AVGVSTVS die 5. Sept.

Eucharistiam sacram purâ mente magnaq; cum
animi devotione sumpsisset, vires corporis ejus
nonnihil refocillata videbantur. itaq; oblatas
sibi à nobili quodam literas subsignavit: sed
addidit, jam porrò deinceps non sigillabo. Et
exinde sese velut ad somnum composuit, Et ali-
quandiu quievit, integrâ mente omniq; sensu si-
bi constante. intra horam noctis decimam
Et undecimam cubiculario suo iussit, ut se
in alterum latus verteret, quo facto gemitum
altissimè dicens dixit, Nun wil ich mein Leib
vnd Seele dem H E R R N bevehlen / h. e.
nunc animam Et corpus Domino commendabo,
Et hac pia voce prolatâ Et in sepius iterata
assertione, se fide Christum apprehendisse, Et con-
stanter ejus gratiam tenere, placidè obdormiuit.
Quid verò hac vox extrema pia aliud declarat,
quàm si dixisset, anima mea revertere ad re-
quiem tuam, quia Jehova benefecit tibi. Et
quòd certus de resurrectione corporis fuerit? En
fructus pietatis Christianæ quàm uberrimus!
quàmve pulcherrimus!

Non

Non ergo dubium est, quin pater ille gratia
& Veritatis, cui spiritum suum commendavit,
animam ejus in manus suas receperit, & in gau-
dia paradisi per sanctos Angelos deduxerit. Sic
finem vivendi fecit Illustrissimus D. SIGIS-
MUNDVS AVGVSTVS. sed jam demum in
cælo rectè vivit, omni cura, dolore & anxietate
liberatus. Jam ipsam S. S. Trinitatem in uni-
tate, & Unitatem in Trinitate videt & intelli-
git. Jam inter sanctos patriarchas, magnos
illos Heroas, defensores & confessores puræ reli-
gionis gaudet & sibi gratulatur. Jam patrem,
matrem, fratrem ceterosq; majores in æterna
beatitudine videt, cum ijs & sanctis Angelis in
æternum victurus. Quis ergò tam excors, tam
parum de certitudine religionis nostræ cogitans,
qui vel luctu nimio, vel contrario voto hanc
ipsi beatitudinem invidere, vel hujus vitæ mise-
rias isti felicitati antepondere velit? puto fore ne-
minem. Eadem nobis omnibus lethi terenda via
est, sive mox, sive paulo post eam ingredia-
mur. nam amicos, parentes, cognatos, conju-

ges fratres præmittimus saltem, mox eos secuturi.

Et quamobrem (ut paucis alteram orationis partem attingam) statum defunctorum lugemus? causa planè nulla idonea videtur, nam nihil opus est lugere, natura quæ sunt legibus? grave est nihil homini, quod fert necessitas. Deinde quid boni affert vita longa? scilicet ut plura & graviora mala audiamus, videamus, faciamus, experiamur, & diutius torqueamur. Atq; si cum aternitate compares hujus vitæ tempus, nihil inter breve & longum invenies discriminis. punctum est, quod vivimus & puncto etiam minus. Quare cum multis quotidie periculis ipsiq; adeo morti singulis propè momentis vitam nostram propositam esse sciamus, nihil utiq; rectius honestiusq; factu est, quàm ut de alia meliori aternaq; vita solliciti, hanc diligentem cogitationem suscipiamus, ut terrenis & caducis rebus omnibus neglectis ad cœlestia bona aspiremus, omniq; loco ac tempore, veluti milites in acie constituti, retinentes fidem & bonam conscien-

tiam sic

tiam sic meditemur, fortè hodie tibi emigrandum est, fortè uem iudex venturi seculi aderit. O praeclarum institutum ex sapientis praecepto promanans, memorare nouissima & nunquam peccabis! Atq; si hac animi tui pia fuerit inductio & diligens perpetuo meditatio, quod non longitudo temporis, sed pietas, utaq; sanctitas, honestum, & fidei in Deum ωλυγοποσία uita mensurata sit, certè nihil tam acerbum eveniet, quod non patienter sufferes, nihil tam grauer animum percellet tuum, cuius vincendi breui mox secutura melioris uita commutatio spesq; aeternitatis modum uiamq; non ostendet expeditissimam. Quapropter Deo Opt. Max. gratias quas possumus, agamus maximas, quod filium suum nobis miserit saluatorem, ejusq; ueram agnitione uirtute S. sancti nobis communicauerit, ut quantum uis de uita nostra tempore simus incerti, certi tamen de salute esse possimus. quodq; hac corporis mole deposita in aeterna caeli gaudia transferimur, quotquot Jesum Christum fide certâ, pietate non simulatâ speq; firmissimâ apprehen-

dimus & in eo obdormimus. Ipsumq; precemur,
ardentibus votis & gemitibus, ut puram Evan-
gely doctrinam, quæ tot & tam mirabiles sui effe-
ctus in principibus viris atq; in privatis ostendit,
ab omni heresi & tumultu civili sartam tectam,
pacem itē perpetuam & libertatem à se hactenus
datam conservet in hisce & in finitimis terris ac
regionibus. Et pios principes ac Dominos D.
VLDARICVM principem optimum & præclarè
de Ecclesia ac Rep. meritum: ejusq; conjugem
ANNAM virtutum omnium matronalium vi-
vum quæ est exemplar: ceterosq; duces Mega-
politanos:

Illustriß. item Dominos Dn. BVGISLAVM
principem venerabilem: ejusq; Cels. filios D.
PHILIPPVM, & D. FRANCISCVM aliosq;
magnæ virtutis justiciæ & pietatis cultores ac re-
ligionis orthodoxæ defensores quàm diutissime in
bona valetudine & rerum omnium prosperitate
salvos & incolumes protegat conservet &
tueatur.

Illustriß. item viduæ D. CLARÆ MARIE jam

mæstissi-

mæstissima in hoc summo luctu & mœrore suo ve-
ram & efficacem consolationem, virtute Spiritus
sancti sui, impertiat, ut se divina voluntati,
omnia suo modo dirigenti & moderanti, reve-
renter & patienter subijciat.

Benignus etampater Jesu Christi Juniori-
bus principibus D. ADOLPHO FRIDERICO
& D. JOANNI ALBERTO Ducibus Mega-
politani quâ nati & educati sunt, bonam indo-
lem, eorumq; matrem Illustrissimam Dn. S O-
PHIAM conservet; etati & virtuti eorum det in-
crementum, eosq; idoneos & salutes patriæ ac
Reip. gubernatores efficiat, ac clementissi-
mè foveat atq; dirigat Spiritu sancto
suo, Amen.

D I X I.

XVI, 77-79 add

XVI, 79

Adlegat
XVI, 77-79

